

Farsta stadsdelsnämnd
Box 113
123 22 FARSTA

Ärendet

Tillsyn av individ- och familjeomsorg vid Farsta stadsdelsförvaltning, Stockholm.

Ärendet avser en anmälan till IVO angående en enskild som inte får den hjälp och det stöd denne behöver från stadsdelsförvaltningen med anledning av sitt missbruk.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ställer följande krav på åtgärder. Nämnden ska säkerställa att:

- Beslut om att inleda utredning dokumenteras.
- Faktiska omständigheter och händelser av betydelse dokumenteras i journalen.

Redovisning av vidtagna åtgärder ska ha inkommit till IVO senast den 31 augusti 2017.

Skälen för beslutet

Fokus för IVO:s tillsyn har varit nämndens handläggning av ärendet och samverkan med hälso- och sjukvård.

Beslut om att inleda utredning dokumenteras inte i journalen

IVO anser att nämnden har brustit i sin dokumentation då beslutet att inleda utredning enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, inte finns dokumenterat i journalen.

Nämnden anger i sitt yttrande till IVO att utredning enligt 11 kap. 1 § SoL inleddes januari 2017. Nämnden har bifogat journalanteckningar för den aktuella perioden till sitt yttrande. Beslutet att inleda utredning finns inte dokumenterat i journalanteckningarna.

Av 5 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS, framgår att ett beslut att inleda utredning ska dokumenteras i journalen. Även datum för beslutet samt namn och befattning eller titel på den som har fattat beslutet ska dokumenteras.

Ex 170710

Faktiska omständigheter och händelser av betydelse dokumenteras inte i journalen

IVO anser att nämnden brustit i sin dokumentation då faktiska omständigheter och händelser av betydelse inte har dokumenterats i journalen.

I den sociala utredningen som nämnden lämnat till Beroendecentrum Stockholms Metadonsektion återger nämnden uppgifter från utredningssamtal, men uppgifterna går inte att härleda till utredningssamtal som återges i journalen. Uppgifterna gäller bland annat hur den enskilde uppfattar sina behov och de insatser nämnden föreslår, samt vilka omständigheter och händelser som ligger till grund för nämndens bedömning. Den bristfälliga dokumentationen i ärendet gör att det uppstår svårigheter att enkelt och överskådligt kunna följa och granska handläggningen.

IVO vill uppmärksamma nämnden på att en utredning är att betrakta som ett levande dokument som kompletteras, ändras och korrigeras under utredningstiden. I regel upprättas utredningen inte innan den är avslutad och låst, vilket innebär att uppgifter som endast förs in i ett utredningsdokument inte läses och således blir ändringsbara tills utredningen är färdigställd. En handläggare kan inte alltid veta då hen får en uppgift om uppgiften kommer att vara viktig i den bedömning som ska göras i ett senare skede av utredningen. Det är därför viktigt att uppgifter, till exempel från ett utredningssamtal, alltid går att återfinna i handlingar som är upprättade och låsta för redigering, till exempel i journalanteckningar eller tjänsteanteckningar, och att dessa upprättas i nära anslutning till att uppgifterna lämnas. Om det finns möjlighet att ändra, ta bort eller helt utelämna uppgifter under ärendets handläggning riskeras att information går förlorad, vilket kan leda till att felaktiga slutsatser dras och att utredningen får ett bristfälligt innehåll. Nämnden riskerar därtill svårigheter att handlägga ärendet i en ordinarie handläggares frånvaro. Nämnden riskerar dessutom att försvåra partsinsynen och möjligheten att ta del av allmän handling eftersom en sådan förfrågan kräver att en sammanställning görs.

I den sociala utredningen som lämnats till Beroendecentrum Stockholm redogör nämnden för sin bedömning i ärendet och föreslår insatser som ska erbjudas den enskilde. Nämnden anger bland annat att den enskilde i utredningssamtal framfört hur hen uppfattar sina behov och att hen är positivt inställd till de insatser som nämnden föreslår.

Av 11 kap. 5-6 §§ SoL framgår att ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om stödinsatser, vård och behandling ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Vidare bör den enskilde hållas underrättad om de journalanteckningar och andra anteckningar som förs om honom eller

henne. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig ska detta antecknas.

Av 4 kap. 7 § SOSFS 2014:5 framgår att journalanteckningar och andra handlingar som hör till den enskildes personakt ska hållas ordnade så att det enkelt går att följa och granska handläggningen av ärendet.

Av 4 kap. 9 § i samma föreskrift framgår att faktiska omständigheter och händelser av betydelse för handläggningen av ett ärende ska dokumenteras i journalen fortlöpande och utan oskäligt dröjsmål. Av journalen ska det framgå när faktiska omständigheter eller händelser av betydelse har inträffat och när en handling av betydelse för handläggningen av ett ärende har kommit in till eller upprättats av den som bedriver verksamhet.

Av 16 § förvaltningslagen (1986:223), FL, framgår att en part har rätt att ta del av det som tillförts ett ärende, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Av bestämmelserna i 2 kap. 1, 12 och 13 §§ Tryckfrihetsförordningen (1949:105) framgår rätten att ta del av allmän handling.

Justitieombudsmannen (dnr 2003-2788) JO har uttalat att journalanteckningar utgör allmänna handlingar (se 2 kap. 7 § TF). Till begreppet allmän handling är kopplat viktiga rättsverkningar, som avser allmänhetens insyn och kontroll av myndigheternas verksamhet. En sådan handling kan därför inte utan vidare ändras. Av detta följer att nämnden måste ha ett journalföringssystem som inte tillåter att uppgifter kan ändras i efterhand. En annan sak är att felaktiga uppgifter självfallet får rättas. Den felaktiga uppgiften ska dock vara fullt läsbar även efter rättelsen.

JO (dnr 1995-4324) har vad gäller muntliga uppgifter uttalat att dessa som regel måste redovisas skriftligen och att handlingar av betydelse måste tillföras akten. Det är från rättssäkerhetssynpunkt av största vikt att så sker. Detta utgör en förutsättning för att ärendet ska kunna handläggas i den ordinarie handläggarens frånvaro samt för att en granskning av ärendet ska kunna ske i efterhand. I princip måste det vid varje tidpunkt vara möjligt att ur akten utläsa vad som framkommit vid utredningen och hur ärendet handlagts.

Samverkan med hälso- och sjukvård

IVO konstaterar att nämnden har samverkat med hälso- och sjukvård.

Det framgår inte av underlaget från nämnden om en individuell plan upprättats tillsammans med landstingets hälso- och sjukvård, eller om nämnden övervägt att upprätta en sådan plan. Eftersom den enskilde sannolikt kommer att ha behov av fortsatta insatser från socialtjänsten och hälso- och sjukvård förutsätter IVO att nämnden upprättar en individuell plan tillsammans med hälso- och sjukvård om det inte redan gjorts, om den enskilde samtycker till det.

Nämnden har lämnat en social utredning till Beroendecentrum Stockholms Metadonsektion som inlägga till ansökan om läkemedelsassisterad behandling med metadon. Metadonkonferensen godkände i mars 2017 ansökan efter att nämnden förtydligat vilka insatser som skulle erbjudas den enskilde vid en eventuell metadonbehandling.

Av 3 kap. 5 § SoL framgår att socialnämndens insatser för den enskilde vid behov ska utformas och genomföras i samverkan med andra samhällsorgan.

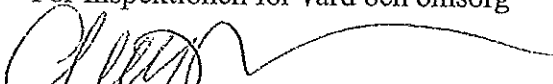
Av 2 kap. 7 § SoL framgår att kommunen tillsammans med landstinget ska upprätta en individuell plan när den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården. Planen ska upprättas om kommunen eller landstinget bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda, och om den enskilde samtycker till att den upprättas.

Underlag

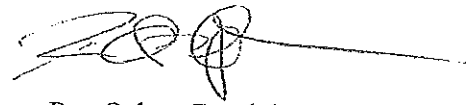
- Anmälan till IVO.
- Yttrande från nämnden
- Kopior på aktuell dokumentation i ärendet

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Anette Nilsson. I den slutliga handläggningen har inspektören Ulf Modin deltagit. Inspektören Per-Oskar Gundel har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Anette Nilsson

Per-Oskar Gundel